

Visker ut grensen med EU-penger

LIERNE/GÅDDEDE: Med 23 EU-millioner i ryggen, jobbes det nå med å bygge ned hinder på begge sider av riksgrensen i Midt-Skandinavia. Ut skal ulike avgifter, forskrifter og offentlige lover. Inn kommer ny vekst og fremtidsstro.

Sen i fremtiden, sier prosjektleder Kjell Schive. Siden 1980 har regionen mistet rundt én prosent av befolkningen hvert eneste år. I tillegg har gjennomtalletsalderen økt. Dette truer både offentlige tjenester og privat næringsliv.

– Det er denne trenden vi må snu med regionprosjektet, fremholder Schive.

Folketallet må opp
Interreg-prosjektet sponses av både EU og det offentlige Nord-Trøndelag, halvparten på hver. Den nye regionen, som er på størrelse med Østfold, Vestfold, Akershus og Oslo til sammen, har fått det delvis sorsamskilt navnnet «Vaajma, The Heart of Scandinavia», og omfatter befolkningen i Lierne og Roøyvik på norsk side, og Hotagen og Valsjöby på svensk side.

Da ungdommene i hele regionen ble spurt om hva som var det viktigste for at de skal bli boende i området, kom arbeid og lønn på tredje plass. Bolig og bredbånd scoret høyere.

– Vi mangler arbeidskraft. For å få mer arbeidskraft må vi øke tilflytningen og da må folks boligbehov dekkes. Paradoxet er at det koster like mye å bygge en bolig i Lierne som ellers i landet. Regnestykket blir tydelig når du ser på verdilappet. En vanlig bolig i dag koster med moms 2,5 millioner kroner. Mens verdien av boligen stiger i tettbygde strøk, tapere den seg her opp i fjellet. Markedsverdien vil høyst være på 1,5 millioner. Dermed har man et potensialt tap på én million kroner.

Regionprosjektet foreslår en forsøksordning over fem år hvor boligbyggerne får 500 000 i toppfinansiering gjennom Husbanken på markedsmessige betingelser. Dette skal så nedskrives med ti prosent per år over ti år. Dette forutsetter boplikt i kommunen. Et annet alternativ kan være momsfrinkt. Boligmarkedet fungerer ikke når markedsverdien bare er halvparten av hva det koster å bygge et nytt hus i området.

– Mange vil jo egentlig flytte hit, men de har ikke noe sted å bo, sier Kjell Schive.

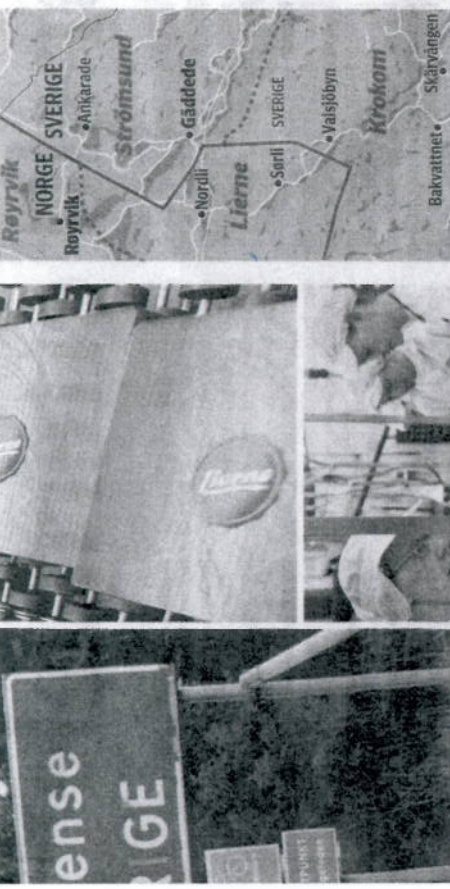
Valsjöby kan do
På svensk side har bankene for lengst sluttet å låne ut penger til husbygging. Problemet er lav markedsverdi. Boligmangelen har blant annet ført til at folk flytter fra Valsjöby, som er nærmeste nabo til Sorli på norsk side.

Boligrise i fjellet
Det er nesten 80 personer køytet direkte til EU-prosjektet. I tillegg jobber mange ressursgrupper på dugnad. Man har greid å skape entusiasme gjennom informasjon og involvering.

Da ungdommene i hele regionen ble spurt om hva som var det viktigste for at de skal bli boende i området, kom arbeid og lønn på tredje plass. Bolig og bredbånd scoret høyere.

– Vi mangler arbeidskraft. For å få mer arbeidskraft må vi øke tilflytningen og da må folks boligbehov dekkes. Paradoxet er at det koster like mye å bygge en bolig i Lierne som ellers i landet. Regnestykket blir tydelig når du ser på verdilappet. En vanlig bolig i dag koster med moms 2,5 millioner kroner. Mens verdien av boligen stiger i tettbygde strøk, tapere den seg her opp i fjellet. Markedsverdien vil høyst være på 1,5 millioner. Dermed har man et potensialt tap på én million kroner.

Regionprosjektet foreslår en forsøksordning over fem år hvor boligbyggerne får 500 000 i

Stort EU-prosjekt

– Vi må viske ut grensene og skape like og bedre vilkår på begge sider av grensen. Den eneste løsningen for å få til befolkningsvekst er samarbeid, sier prosjektleder Kjell Schive (midten). Gårdedele elektronikk AB (Gelab) har verden som marked og produserer blant annet sikkerhetslås. VD Lars Olsson (nest øverst til venstre) ønsker seg en videregående skole i nærheten med elektrikk og turisme som spesialfelt. Carina Bergil driver Galleri Lierne som er et senter for kunst, håndverk og opplevelser settet i fokus. Varaordfører Hans Oskar Dovik (nederst til venstre) i Roøyvik har etablert egen bedrift i lokalene til Järna Gruver. Leder for turismeprsjektet Anna Jonasson tror ren turisme med ubørt natur, lokalprodusert mat og en samekultur som forstøtt lever er et bra utgangspunkt for fremtiden. Her bidrar også Lierne Nasjonalparksenter. Harald Grut er turnuslege i Lierne og tror folkehelse har mye å hente på samarbeid over grensen. Og mens EU-prosjektet pågår, bakkes det lefse som aldri før i Lierne bakeri. I år runder de 100 millioner i omsetning.

Stort EU-prosjekt
– Vi må viske ut grensene og skape like og bedre vilkår på begge sider av grensen. Den eneste løsningen for å få til befolkningsvekst er samarbeid, sier prosjektleder Kjell Schive (midten). Gårdedele elektronikk AB (Gelab) har verden som marked og produserer blant annet sikkerhetslås. VD Lars Olsson (nest øverst til venstre) ønsker seg en videregående skole i nærheten med elektrikk og turisme som spesialfelt. Carina Bergil driver Galleri Lierne som er et senter for kunst, håndverk og opplevelser settet i fokus. Varaordfører Hans Oskar Dovik (nederst til venstre) i Roøyvik har etablert egen bedrift i lokalene til Järna Gruver. Leder for turismeprsjektet Anna Jonasson tror ren turisme med ubørt natur, lokalprodusert mat og en samekultur som forstøtt lever er et bra utgangspunkt for fremtiden. Her bidrar også Lierne Nasjonalparksenter. Harald Grut er turnuslege i Lierne og tror folkehelse har mye å hente på samarbeid over grensen. Og mens EU-prosjektet pågår, bakkes det lefse som aldri før i Lierne bakeri. I år runder de 100 millioner i omsetning.

Grenseprosjektene

Samlisk kultur og næring
I området finnes rundt 300 samer og deres kultur og næring skal styrkes og utvikles i regionen, fortsetter forsker med felles skole og utdanning. Når det gjelder slakt, salg og kjøp av reinkjøtt skal prosjektet bidra til å fjerne de grensehinder som finnes i dag.

Skole
Prosjektet skal utvikle et system der elevene kan følge hvilken skole de vil gå på i regionen, fortsetter forsker med felles skole og utdanning. Når det gjelder slakt, salg og kjøp av reinkjøtt skal prosjektet bidra til å fjerne de grensehinder som finnes i dag.

Kirke
Prosjektet skal utvikle samarbeid mellom menighetene på begge sider av riksgrensen gjennom felles kirkelige handlinger og felles konfirmandforberedelser. Pilgrimstiden er et viktig element i prosjektets arbeid.

Næringsliv
Prosjektet skal bidra til å gjøre det enklere for næringsdrivende å utnytte «hjemmemarkedet» på begge sider av riksgrensen. Det etableres møteplasser for næringsdrivende og det arbeides både med rammebetingelser og grensehinder.

Reiseli og turisme
«Vaajma, The Heart of Scandinavia» er det nye navnet på regionen hvor Lierne, Roøyvik, Frostviken og Hotagen inngår. Nå skal den nye profilen gi ny optimisme og inspirasjon til videre satsing hvor natur, menneske, kultur og harmoni står sentralt: Nasjonalparkene med fjell, sjøer, villmark, fosser, fjellturisme bygget på vandring, sykkel, kano, ski og scooter samt camping, hytter og hoteller med lokale matopplevelser.

Kultur og teater
Prosjektet arbeider med på videreutvikle regionens rike kulturarv. Prosjektet skal etablere et kulturnettverk med spesielt vekt på teatervirksomhet. Flere kulturarbeidsplasser og kulturelle innslag på alle arenaer er viktige mål for prosjektet.

Natur og Lierne
Prosjektet arbeider for å utnytte nærheten mellom de to sentrene. Ved Lierne Nasjonalparksenter skal det etableres en temapark med hovedvekt på flora og fauna.

Natur og Lierne
Prosjektet arbeider for å utnytte nærheten mellom de to sentrene. Ved Lierne Nasjonalparksenter skal det etableres en temapark med hovedvekt på flora og fauna.

Informasjon
Utgir informasjonsblad «Gränsnytt» med seks-åttenummer per år i et opplag på 3500. Prosjektet har redigert informasjon for hovedprosjektets hjemmeside på www.gransprojektet.eu.

Helse
Prosjektet skal utrede om det går å etablere en felles legetjeneste i Lierne, Roøyvik og Frostviken. I tillegg skal man se på hvordan felles personale kan brukes langs grensen, hvordan felles sykehusplasser, korttidsplasser samt se på tankelegjenesten.

da lyset kom til bygd, sier Kjell Schive.
Midt-Skandinaviske Regionprosjektet handler om 3450 innbyggere fordelt på 11 000 kvadratkilometer i grensefjellet hvor alt er reinbeite. Målet med det nye EU-prosjektet er å stabilisere folketallet på tre år, øke folketallet de påfølgende tre årene, øke verdiskapningen og bedre livskvaliteten for befolkningen.
– Vi vil skape nasjonale utstillingsvindu på begge sider av grensen, er omkledd.
Men da trengs arbeidskraft. For med kun en arbeidsløst i Roøyvik og noen få til i Lierne må nye virkemidler i distriktpolitikken tas i bruk, sier Kjell Schive.

LEVIN/NESTVOLD JR: 951 98 651
lewinrestvold@adressavisen.no